

02.05.2022

Asian tunnus 5547/2022
Julkinen

Sosiaali- ja terveysministeriö

Lausuntopyyntö VN/12741/2022

Pirkanmaan sairaanhoitopiirin lausunto hallituksen esitykseen eduskunnalle laiksi tartuntatauti-lain väliaikaisesta muuttamisesta (luonnos 25.4.2022)

Covid-19 -pandemian aikana on säädetty useita väliaikaisia muutoksia tartuntatautilakiin (ns. kirjainpykälät). On perusteltua, että osan näistä muutoksista voimassaoloaika jatke-taan. Covid-19 pandemia näyttää nyt toukokuussa olevan laantumassa. Uusien epidemia-aaltojen ilmaantuminen ei kuitenkaan ole poissuljettua, joiden hallintaan on vielä syytä säi-lyttää riittävät työkalut.

Säädöksien olisi syytä olla joustavia ja niissä tulisi välttää sellaista sisältöä, johon ei tarvita lakitasoista sääntelyä. Säädösten mahdollistamien rajoitustoimenpiteiden perusteet ja si-sältö tulee olla mahdollisimman yksiselitteisesti ilmaistuja. Lailla säädettyjen rajoitusten tu-lee kohdistua siten, että niillä saatava epidemiaa rajoittava vaikutus on aiempien kokemus-ten perusteella selvä tai sen voidaan perustellusti arvioida olevan vaikuttava. Säädökset tulee muotoilla niin, että niiden käyttöönotto on tarvittaessa nopeasti mahdollista ja toisaalta myös purkaa välittömästi, kun niille ei enää ole tarvetta. Samoin tärkeää on, että laissa säädetty toimet on muotoiltu mahdollisimman kattavasti niin, että ne ovat otettavissa tarvit-taessa käyttöön sen sijaan, että olisivat voimassa koko ajan.

Rajoitukset ovat vahvasti yhteiskunnan toimintaan puuttuvia toimia, ja niiden käyttö on pe-rusteltua olla laissa säädeltyä. Sen sijaan esimerkiksi yleisten hygienian parantamiseen ja etäisyyksien säilyttämiseen tähtäävien toimien ohjaaminen olisi perusteltua pitää viran-omaissuositusten tasolla. Tämä vähentäisi myös valvontaan tarvittavia resursseja.

Osa kirjainpykälistä on ehdotettu poistettavaksi tartuntatautilaista. Tämän vuoksi osalla jäl-jellejäävistä pykälistä kirjaintunnus muuttuu (esimerkiksi nykyisestä 58 d § tulisi 58 c §). Aiemmin käytössä olleet kirjainpykälät ovat tulleet tutuiksi viranomaisille ja kansalaisillekin, joten sekaannusten syntyminen kirjainkoodien muuttuessa on ilmeistä. Lisäksi tämä vai-keuttaa tehtyjen päätösten tarkastelemista jälkikäteen, kun tulkittava lainkohta on riippuvai-nen päätöksen ajankohdasta. Ehdotamme, että lakipykälien kirjaintunnukset säilytettäisiin ennallaan lakiin jäävien pykälien osalta, vaikka aakkosista silloin jääkin joitakin kirjaimia väliin.

Kohta kohdalta:

16 a-e §:

Perusteluissa mainitaan, että maahantulon terveysturvallisuutta koskevat säädökset eivät olisi koko ajan voimassa vaan otettaisiin tarpeen vaatiessa käyttöön erillisellä toimeenpanolailla. Tämä on perusteltua, nykytilanteessa rajojen koronataarkastusten hyödyllisyys on kyseenalaista mutta immuniteettia kiertävän ja mittavasti vakavia tautitapauksia aiheuttavan virusmuunnoksen mahdollisesti ilmaantuessa tarkastukset voivat tulla tarpeellisiksi. Varsinaisessa lakiehdotustekstissä ei kuitenkaan ole mainintaa siitä, että lainkohdat tulevat voimaan vasta toimeenpanolain myötä.

Kohdissa 16 a § ja 16 b § säädetään mahdollisuudesta kieltää poistuminen kolmen tunnin ajaksi. Tätä mahdollisuutta on tuskin juurikaan tarvittu. Koska kiellon määräävän tulee olla kuntaan tai kuntayhtymään virkasuhteessa, aiheutuu tästä varallaolojärjestelyjä. Ehdotamme poistumiskiellon poistamista laista.

Esityksen kohdassa 16 d § säädetään viranomaisen neuvontavelvollisuudesta. Kohdan sisältö on varsin yleisluontoinen. Tarvitaanko tätä kohtaa lainkaan? Eikö neuvonta ole viranomaisen tehtäviin kuuluvaa ilman erillistä säädöstäkin?

58 a §:

Kohdan ensimmäisessä momentissa käsitellään yleisiä tartuntariskin vähentämiseen tähtäviä toimenpiteitä. Nämä ovat sinänsä tärkeitä yleisiä ohjeita ravitsemusliikkeiden hyviksi hygieniakäytännöiksi. Niiden merkitys covid-19 tartuntojen vähentämiseksi oletettavasti on kuitenkin vähäinen. Kuten esityksen perusteluissa todetaan, hyvät hygieniakäytännöt ovat paljolti jo vakiinnuttaneet asemansa ja toimijat todennäköisesti kokevat ne tarpeellisiksi jo taloudellistenkin intressien näkökulmasta. Ehdotamme lainkohdan ensimmäisen momentin poistamista ja sen sijaan annettavaksi saman sisältöistä viranomaissuositusta.

Päätösten siirtäminen alueelliselle tasolle on perusteltua siinä mielessä, että päätöksenteossa tarjoutuu mahdollisuus aiempaa paremmin huomioida paikallinen epidemiatilanne. Vaarana kuitenkin on, että päätöskynnys muodostuu eri alueilla erilaisiksi, jolloin toimijat voivat joutua eriarvoiseen asemaan. Esityksessä ei juurikaan ole kuvattu kriteerejä, joiden perusteella rajoittamispäätös voidaan tehdä. Nämä tulisi lisätä säädöstekstiin tai säätää niiden määrittelemisestä erikseen asetuksella, jos se on lakiteknisesti mahdollista.

58 b §

Tässä kohdassa käsitellään yleisiä hygieniaperiaatteita, jotka pääosin ovat jo muodostuneet yleisiksi käytännöiksi. Mielestämme näistä säätäminen lain tasolla on tarpeetonta. Asista voitaisiin antaa viranomaisomaissuositus, kuten käytäntö pääosin on perusteluosan mukaan muissakin Pohjoismaissa.

58 c §

Tässä kohdassa säädetään viranomaisten mahdollisuudesta mm. määrätä asiakkaille ja osallistujille tarkoitettujen tilojen henkilömäärää rajoitettavaksi. Kriteeristöä päätöksen tekemiselle ei juurikaan ole kuitenkaan kuvattu. Näitä tulisi tuoda esille joko lakitekstissä suoraan tai säätää niiden määrittelemisestä erikseen asetuksella, jos se on lakiteknisesti mahdollista.

58 d §

Esityksen kohdassa säädetään henkilöliikenteen kulkuvälineiden puhdistamisesta ja matkustajien mahdollisuudesta ylläpitää riittävää hygieniatasoa matkustamisen aikana. Nähdäksemme tähän ei tarvita lakitasoista säädöstä. Ehdotamme, että kyseinen kohta poistetaan ja korvataan asiaa koskevalla viranomaissuosituksella. Matkustajamäärien rajoittamista ei enää ehdotuksessa ole (aiemmin 58 f §).

58 e §

Esityksen tässä kohdassa on annettu hyvin laaja kriteeristö, jota voidaan käyttää päätösvaihtoehtojen perusteella, toisin kuin kohdissa 58 a ja 58 c. Kriteeristön laajuutta lisää vielä kohta 8. Erikseen on mainittu synnytysten hoito, jonka kuormitusaste tuskin on riippuvainen epidemiatilanteesta. Laajan ja seikkaperäisen kriteeristön sijaan tulisi painottaa epidemiatilanteen mahdollisesti aiheuttamaa merkittävää kuormitusta yleispäivystysvastaanotolla, vuodeosastoilla ja tehohoidossa sekä mahdollista epidemian aiheuttaman kuormituksen kerrannaisvaikutuksia muussa terveydenhuollossa. Asia voitaisiin arvioida kokonaisuutena ja päätös nojaisi sairaanhoitopiiriin (tai yksittäisen kunnan) virkavastuulla antamaan arvioon tilanteesta. Näin voitaisiin toimia 58 a ja c § kohdallakin, samoin kuin pysyvän tartuntatautilain 58 § mukaisista rajoituksista päätettäessä.

Tampereella 2.5.2022

Janne Laine
apulaisylilääkäri
Tays infektioyksikkö

Jaana Syrjänen
ylilääkäri
Tays infektioyksikkö

Juhani Sand
johtajaylilääkäri
Tays